

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО**

Кафедра хірургії №2

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

з науково-педагогічної роботи

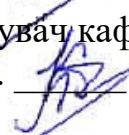
доцент Ірина СОЛОНИНКО

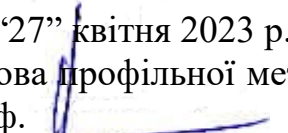

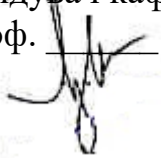
_____ 2023 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВБ 3.2.1.1. «ХІРУРГІЯ»
(VI курс, індивідуальний профільний курс
«Хірургія з дитячою хірургією»)**

**підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 228 «Педіатрія»
Факультет медичний №2**

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри хірургії №2
Протокол №27
від "12" квітня 2023 р.
Завідувач кафедри хірургії №2
проф. Ігор КОБЗА
АНДРІЮЩЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО
профільною методичною
комісією з хірургічних дисциплін
Протокол №20
від "27" квітня 2023 р.
Голова профільної методичної комісії
проф. Віктор

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри хірургії №1
Протокол №15
від "12" квітня 2023 р.
Завідувач кафедри хірургії №1
проф. Олексій ЛУКАВЕЦЬКИЙ

Львів – 2023

1. Опис предмета дисципліни

Програма вивчення навчальної дисципліни «Хірургія» (індивідуальний курс за вибором «Хірургія з дитячою хірургією»)

відповідно до Стандарту вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина» освітньої програми магістра медицини

«Хірургія» – галузь науки, яка вивчає етіологію, патогенез хірургічних захворювань, розробляє й удосконалює методи ранньої діагностики, лікування та профілактики захворювань, удосконалює методи корекції хірургічних захворювань; розробляє заходи, спрямовані на скорочення термінів тимчасової непрацездатності та зменшення інвалідизації. Навчальна дисципліна «Хірургія» (індивідуальний курс за вибором «Хірургія з дитячою хірургією») надає можливість студентам медичного факультету на 6-му році навчання опанувати знання, вміння та практичні навички, які надають можливість фахівцеві швидко та правильно зорієнтуватися в ситуаціях при наявності у пацієнтів хірургічної патології. Засвоєння дисципліни спирається на знання, здобуті студентами в процесі вивчення інших базових предметів. При опануванні дисципліни «Хірургія» (індивідуальний курс за вибором «Хірургія з дитячою хірургією») раціональним є впровадження в навчальний процес сучасних світових напрацювань та стандартів з основних питань хірургії з широким використанням засобів комплексного практично-орієнтованого навчання. На шостому курсі для студентів медичного факультету передбачається вивчення розділу хірургії – «Симптоми та синдроми в хірургії».

Структура навчальної дисципліни	Кількість кредитів, годин, з них			Рік навчання, семестр	Вид контролю	
	Всього	Аудиторних				СРС
		Лекцій	Практичних занять			
Дисципліна «Хірургія», змістових розділів 2	7,5 кредитів в ECTS / 225 год.	–	114	111	VI курс (XI-XII семестри)	залік

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основні прояви хірургічних захворювань, діагностика, диференційна діагностика та основні принципи лікування пацієнтів з хірургічною патологією.

Міждисциплінарні зв'язки: анатомія людини, топографічна анатомія, оперативна хірургія, загальна хірургія, патанатомія, фізіологія, патфізіологія, біохімія, фармакологія, анестезіологія і реаніматологія.

2. Мета вивчення навчальної дисципліни.

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни «хірургія» є засвоєння теоретичних та практичних знань з етіології, патогенезу, типових та атипових клінічних проявів, методів діагностики, консервативного та оперативного лікування, реабілітації хірургічної патології.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «хірургія» є оволодіння знаннями, вміннями та навичками для забезпечення адаптації студентів до хворих хірургічного профілю; вміння ставити діагноз, обирати відповідні лікувально-діагностичні маніпуляції, надавати допомогу хворим з хірургічною патологією.

2.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті вищої освіти).

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

Загальні компетентності

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
7. Здатність працювати в команді.
8. Навички міжособистісної взаємодії.
9. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
10. Здатність спілкуватись іноземною мовою.
11. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
12. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
14. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Фахові компетентності

1. Навички опитування та клінічного обстеження пацієнта.
2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.
3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.
4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні захворювань
5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні захворювань.
6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування захворювань.
7. Здатність до діагностування невідкладних станів.
8. Здатність до визначення тактики надання екстреної медичної допомоги.
9. Навички надання екстреної медичної допомоги
10. Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів
11. Навички виконання медичних маніпуляцій.
12. Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів.
13. Здатність до визначення тактики ведення осіб, що підлягають диспансерному нагляду.
14. Здатність до проведення експертизи працездатності.
15. Здатність до ведення медичної документації.
16. Здатність до проведення епідеміологічних та медико-статистичних досліджень здоров'я населення; обробки державної, соціальної, економічної та медичної інформації.
17. Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально- економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.
18. Здатність до проведення аналізу діяльності лікаря, підрозділу, закладу охорони здоров'я, проведення заходів щодо забезпечення якості медичної допомоги і підвищення ефективності використання медичних ресурсів. Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів навчальної робочої програми у формі «Матриці компетентностей».

Мета та завдання навчальної дисципліни.

1.1 Мета вивчення хірургії – засвоєння теоретичних та практичних знань з етіології, патогенезу, типових та атипових клінічних проявів, методів діагностики, консервативного та оперативного лікування, реабілітації хірургічної патології органів грудної порожнини, судинної й ендокринної систем у межах, які відповідають підготовці лікаря загального профілю з урахуванням особливості його спеціальності.

1.2 Завдання вивчення навчальної дисципліни:

ПП.115 Визначати найбільш поширені клінічні симптоми і синдроми в клініці хірургічних хвороб.

- ПП.116 Визначати основні етіологічні та патогенетичні фактори найбільш поширених хірургічних захворювань.
- ПП.160 Демонструвати вміння виконувати необхідні медичні маніпуляції.
- ПП.171 Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у хірургії.
- ПП.193 Діагностувати та надавати медичну допомогу при невідкладних станах у клініці хірургічних хвороб.
- ПП.200 Здійснювати прогноз життя та працездатності при найбільш поширених хірургічних захворюваннях.
- ПП.211 Класифікувати і аналізувати типову клінічну картину найбільш поширених хірургічних захворювань.
- ПП.245 Скласти план обстеження та аналізувати дані лабораторних та інструментальних обстежень при типовому перебігу найбільш поширених хірургічних захворювань.
- ПП.261 Тракувати загальні принципи лікування, реабілітації і профілактики найбільш поширених хірургічних захворювань.
- ПП.024 Визначати тактику ведення (принципи оперативних втручань та консервативного лікування, реабілітаційні заходи) при найбільш поширених хірургічних захворюваннях та їх ускладненнях.
- ПП.027 Виявляти різні клінічні варіанти та ускладнення найбільш поширених хірургічних захворювань.
- ПП.029 Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у хірургії.
- ПП.034 Надавати невідкладну медичну допомогу при найбільш поширених хірургічних захворюваннях.
- ПП.035 Планувати обстеження хворого, інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних досліджень при найбільш поширених хірургічних захворюваннях та їх ускладненнях.
- ПП.036 Проводити диференціальну діагностику, обґрунтовувати і формулювати попередній діагноз при найбільш поширених хірургічних захворювань.
- ПП.038 Проводити первинну і вторинну профілактику найбільш поширених хірургічних захворювань.
- ПП.050 Визначати план консервативного та оперативного лікування хірургічних захворювань в залежності від патогенетичних факторів та важкості стану хворого.
- ПП.057 Демонструвати вміння ведення медичної документації в клініці хірургічних хвороб.
- ПП.065 Діагностувати ускладнені та атипові форми найбільш поширених хірургічних захворювань.
- ПП.069 Надавати медичну допомогу при невідкладних станах в клініці хірургічних хвороб та виконувати невідкладні хірургічні маніпуляції та операції.
- ПП.074 Планувати схему обстеження конкретного хворого в залежності від особливостей клінічного перебігу захворювання.
- ПП.080 бк Проводити диференційну діагностику найбільш поширених хірургічних захворювань в екстреній та плановій хірургії.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна.

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

	<p>ЗК 4. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК 7. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК 10. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.</p> <p>ЗК 11. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 12. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.</p> <p>ЗК 13. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.</p> <p>ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>
<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК)</p>	<p>ФК 1. Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.</p> <p>ФК 2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.</p> <p>ФК 3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.</p> <p>ФК 4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань.</p> <p>ФК 5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань.</p> <p>ФК 6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань.</p> <p>ФК 7. Здатність до діагностування невідкладних станів.</p> <p>ФК 8. Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.</p> <p>ФК 9. Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів.</p> <p>ФК 10. Здатність до виконання медичних маніпуляцій.</p> <p>ФК 11. Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.</p> <p>ФК 15. Здатність до проведення експертизи працездатності.</p> <p>ФК 16. Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.</p> <p>ФК 21. Зрозуміло і неоднозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.</p>

	<p>ФК 24. Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.</p> <p>ФК 25. Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.</p>
--	---

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриця компетентностей»

Матриця компетентностей

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
1	ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	Знати способи аналізу, синтезу та подальшого сучасного навчання.	Вміти проводити аналіз інформації, приймати обґрунтовані рішення, вміти здобувати сучасні знання.	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне здобуття сучасних знань.
2	ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	Знати сучасні тенденції розвитку галузі та аналізувати їх.	Вміти проводити аналіз професійної інформації, приймати обґрунтовані рішення, набувати сучасні знання.	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне здобуття сучасних знань.
3	ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	Здобути спеціалізовані концептуальні знання у процесі навчання.	Вміти розв'язувати складні задачі і проблеми, які виникають у професійній діяльності.	Зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, знань та пояснень, що їх обґрунтовують до фахівців та нефахівців.	Відповідати за прийняття рішень у складних умовах.
4	ЗК 4. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.	Мати знання зі структури професійної діяльності.	Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань.	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності.	Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
5	ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	Знати види та способи адаптації, принципи дії в новій ситуації.	Вміти застосувати засоби саморегуляції, вміти пристосовуватися до нових ситуацій (обставин) життя та діяльності.	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення результату.	Нести відповідальність своєчасне використання методів саморегуляції.

6	ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки.	Вміти приймати обґрунтоване рішення, обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи.	Використовувати стратегії спілкування та навички міжособистісно і взаємодії.	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації, що забезпечує прийняття рішення.
7	ЗК 7. Здатність працювати в команді.	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки	Вміти обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи	Використовувати стратегії спілкування	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
8	ЗК 8. Здатність до міжособистісно і взаємодії.	Знати закони та способи міжособистісної взаємодії	Вміти обирати способи та стратегії спілкування для міжособистісної взаємодії	Використовувати навички міжособистісно і взаємодії	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
9	ЗК 10. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.	Мати знання в галузі інформаційних та комунікаційних технологій, що застосовуються у професійній діяльності.	Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології в професійній галузі, що потребує оновлення та інтеграції знань.	Використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.	Нести відповідальність за розвиток професійних знань та умінь.
10	ЗК 11. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	Знати місця пошуку, методи опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	Вміти визначити пріоритетні напрямки пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	Використовувати міжособистісну взаємодію.	Відповідати за якісно здійснений пошук, опрацювання та аналіз інформації з різних джерел.
11	ЗК 12. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.	Знати обов'язки та шляхи виконання поставлених завдань.	Вміти визначити мету та завдання бути наполегливим та сумлінним при виконання своїх обов'язків.	Встановлювати міжособистісні зв'язки для ефективного виконання завдань та обов'язків.	Відповідати за якісне виконання поставлених завдань.
12	ЗК 13. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.	Знати та усвідомлювати питання рівних можливостей та гендерних	Вміти оцінити права та обов'язки, щодо рівних можливостей та гендерних	Встановлювати міжособистісну взаємодію, що	Відповідати за встановлення рівних можливостей та усунення гендерних

		проблем.	проблем.	базується на рівних можливостях та виключає гендерні проблеми.	проблем.
13	ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні	Знати свої соціальні та громадські права та обов'язки, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.	Формувати свою громадянську свідомість, вміти діяти відповідно до неї. Вміти застосовувати цінності громадянського суспільства (вільного демократичного) для його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України	Здатність донести свою громадянську та соціальну позицію. Дотримуватись цінностей громадянського суспільства (вільного демократичного) та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України	Відповідати за свою громадянську позицію та діяльність за для сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України
14	ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, знати про різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та	Знати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, знати про різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та	Вміти зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової	Дотримуватись моральних, культурних, наукових цінностей і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, їх місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, дотримуватись різних видів та форм рухової	Нести відповідальність за дотримання моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

	форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	ведення здорового способу життя.	активності для активного відпочинку та вміти вести здоровий спосіб життя.	активності для активного відпочинку та здорового способу життя.	
15	ФК 1. Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.	Знати можливі скарги і послідовність збору інформації про хворобу у хворого.	Вміти послідовно зібрати всю інформацію щодо хвороби зі слів хворого.	Здатність встановлювати міжособистісні зв'язки.	Нести відповідальність щодо виконання етичних та деонтологічних норм.
16	ФК 2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи, стандартні методики проведення лабораторних та інструментальних досліджень (за списком 4).	Вміти аналізувати результати лабораторних та інструментальних досліджень та на їх підставі оцінити інформацію щодо діагнозу хворого (за списком 4).	Формувати та донести до пацієнта та фахівців висновки щодо необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень (за списком 4).	Нести відповідальність за прийняття рішення щодо оцінювання результатів лабораторних та інструментальних досліджень.
17	ФК 3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи; стандартні методи обстеження; алгоритми діагностики захворювань; алгоритми виділення провідних симптомів або синдромів (за списком 1); попередніх та клінічних діагнозів (за списком 2); методи лабораторного та інструментального обстеження (за списком 3); знання щодо оцінки стану	Вміти проводити фізикальне обстеження хворого; вміти приймати обґрунтоване рішення щодо виділення провідного клінічного симптому або синдрому; вміти поставити попередній та клінічний діагноз захворювання (за списком 2); призначити лабораторне та інструментальне обстеження хворого (за списком 3) шляхом застосування стандартних методик.	На підставі нормативних документів вести медичну документацію пацієнта (карту амбулаторного/стаціонарного хворого тощо).	Дотримуючись етичних та юридичних норм, нести відповідальність за прийняття обґрунтованих рішень і дій щодо правильності встановленого попереднього та клінічного діагнозу захворювання.

		людини.			
18	ФК 4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань.	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи; етичні та юридичні норми; алгоритми та стандартні схеми визначення режиму праці та відпочинку при лікуванні, на підставі попереднього та клінічного діагнозу захворювання (за списком 2).	Вміти визначати, на підставі попереднього та клінічного діагнозу, шляхом прийняття обґрунтовано го рішення необхідний режим праці та відпочинку при лікуванні захворювання (за списком 2).	Формувати та донести до пацієнта та фахівців висновки щодо необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні захворювання (за списком 2).	Нести відповідальність за обґрунтованість призначення режиму праці та відпочинку при лікуванні захворювання (за списком 2).
19	ФК 5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань.	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи; алгоритми та стандартні схеми призначення харчування при лікуванні захворювань (за списком 2).	Вміти визначати, на підставі попереднього та клінічного діагнозу, характер харчування при лікуванні захворювань (за списком 2).	Формувати та донести до пацієнта, фахівців висновки щодо харчування при лікуванні захворювання (за списком 2).	Нести відповідальність за обґрунтованість визначення харчування при лікуванні захворювання (за списком 2).
20	ФК 6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань.	Мати спеціалізовані знання про алгоритмів та стандартних схем лікування захворювань (за списком 2).	Вміти визначати принципи та характер лікування захворювання (за списком 2).	Формувати та донести до пацієнта та фахівців власні висновки щодо принципів та характеру лікування (за списком 2).	Нести відповідальність за прийняття рішення щодо принципів та характеру лікування захворювання (за списком 2).
21	ФК 7. Здатність до діагностування невідкладних станів.	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи, стандартні методики обстеження людини (вдома, на вулиці, у закладі охорони здоров'я) в умовах нестачі	Вміти, в умовах нестачі інформації, використовуючи стандартні методики, шляхом прийняття обґрунтовано го рішення оцінити стан людини та поставити діагноз (за списком 3).	За будь-яких обставин, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм прийняти обґрунтоване рішення щодо оцінки стану людини, діагнозу та організації необхідних	Нести відповідальність за своєчасність та ефективність медичних заходів щодо діагностування невідкладних станів.

		інформації.		медичних заходів в залежності від стану людини; заповнити відповідні медичні документи.	
22	ФК 8. Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.	Знати законодавчу базу щодо надання екстреної медичної допомоги, зокрема закон України «Про екстрену медичну допомогу». Мати спеціалізовані знання про невідкладні стани людини; принципи надання екстреної медичної допомоги.	Вміти визначити невідкладні стани (за списком 3); принципи та тактику надання екстреної медичної допомоги; провести організаційні та діагностичні заходи спрямовані на рятування та збереження життя людини.	Обґрунтовано формулювати та довести до пацієнта чи його законного представника необхідність надання невідкладної допомоги та отримати згоду на медичне втручання.	Нести відповідальність за правильність визначення невідкладного стану, ступеню його важкості та тактики надання екстреної медичної допомоги.
23	ФК 9. Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів.	Знати етапи медичної евакуації в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. у польових умовах. Знати систему лікувально-евакуаційного забезпечення; знати принципи організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення та військовослужбовців. Знати систему оповіщення населення в умовах надзвичайної ситуації; знати методичні настанови щодо	Вміти організувати та виконувати медичні заходи під час розгортання етапів медичної евакуації в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. у польових умовах.	Встановлювати зв'язок з відповідними посадовими особами для забезпечення умов щодо виконання етапів медичної евакуації.	Нести відповідальність за якісне виконання медичних обов'язків під час розгортання етапів медичної евакуації в умовах надзвичайної ситуації та військового стану.

		дій лікаря під час розгортання етапів медичної евакуації.			
24	ФК 10. Здатність до виконання медичних маніпуляцій.	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи; знання алгоритмів виконання медичних маніпуляцій (за списком 5).	Вміти виконувати медичні маніпуляції (за списком 5).	Обґрунтовано формувати та довести до пацієнта, фахівців висновки щодо необхідності проведення медичних маніпуляцій (за списком 5).	Нести відповідальність за якість виконання медичних маніпуляцій (за списком 5).
25	ФК 11. Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.	Знати та орієнтуватися у медичних проблемах, що виникають у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації.	Мати навички розв'язання медичних проблем у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації.	Комунікувати задля розв'язання медичних проблем у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації.	Нести відповідальність за вирішені медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.
26	ФК 15. Здатність до проведення експертизи працездатності.	Мати базові знання про медико-соціальну експертизу; про основні нормативні документи, що встановлюють вид, ступінь та тривалість непрацездатності; основні види тимчасової непрацездатності та порядок її експертизи; основні обмеження життєдіяльності та принципи визначення стійкої непрацездатності.	Вміти в змодельованій клініко-організаційній ситуації на підставі даних про захворювання, його перебіг та особливості професійної діяльності людини визначити наявність та вираженість обмежень життєдіяльності, вид, ступінь та тривалість непрацездатності. Вміти оформляти відповідні	Організувати взаємодію з керівником підрозділу, лікувально-консультативною комісією (ЛКК), медико-соціальною експертною комісією (МСЕК) з питань експертизи непрацездатності.	Нести відповідальність за обґрунтованість рішень щодо медико-соціальної експертизи непрацездатності.

		i.	документи, що засвідчують тимчасову непрацездатність.		
27	ФК 16. Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.	Знати систему офіційного документообігу в професійній роботі медичного персоналу, включаючи сучасні комп'ютерні інформаційні технології.	Вміти визначати джерело та місце знаходження потрібної інформації залежно від її типу; вміти обробляти інформацію та проводити її аналіз.	Отримувати необхідну інформацію з визначеного джерела та на підставі її аналізу формувати відповідні висновки.	Нести відповідальність за повноту та якість аналізу інформації та висновків на підставі її аналізу.
28	ФК 21. Зрозуміло і неоднозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.	Знати, як зрозуміло і неоднозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.	Володіти способами та навиками для зрозумілого і неоднозначного донесення власних знань, висновків та аргументації з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.	Формулювати думку щодо зрозумілого і неоднозначного висвітлення власних знань, висновків та аргументації з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.	Нести відповідальність за обґрунтованість висновків щодо власних знань, висновків та аргументації з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.
29	ФК 24. Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.	Знати основи етики та деонтології.	Вміти застосовувати етичні та деонтологічні норми і принципи професійної діяльності.	Здатність донести до пацієнтів, членів їх родин, колег свою професійну позицію.	Нести відповідальність щодо виконання етичних та деонтологічних норм і принципів у професійній діяльності.
30	ФК 25. Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.	Мати спеціалізовані знання про систему професійної та академічної доброчесності	Вміти організувати власну роботу з дотриманням професійної та академічної доброчесності	Комунікувати задля дотримання професійної та академічної доброчесності	Нести відповідальність за достовірність отриманих результатів

2. Результати навчання.

Інтегративні кінцеві результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:
ПРН 1. Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

ПРН 2. Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.

ПРН 3. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем.

ПРН 4. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).

ПРН 5. Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.

ПРН 6. Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2).

ПРН 7. Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).

ПРН 8. Визначити головний клінічний синдром або чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.

ПРН 9. Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.

ПРН 10. Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН 14. Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомогу при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.

ПРН 15. Організувати надання медичної допомоги та лікувально-евакуаційних заходів населенню та військовослужбовцям в умовах надзвичайних ситуації та бойових дій, в т.ч. у польових умовах.

ПРН 16. Формувати раціональні медичні маршрути пацієнтів; організувати взаємодію з колегами в своєму та інших закладах, організаціях та установах; застосовувати

інструменти просування медичних послуг на ринку, на підставі аналізу потреб населення, в умовах функціонування закладу охорони здоров'я, його підрозділу, в конкурентному середовищі.

ПРН 17. Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

ПРН 18. Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів.

ПРН 19. Планувати та втілювати систему протиепідемічних та профілактичних заходів, щодо виникнення та розповсюдження захворювань серед населення.

ПРН 21. Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.

ПРН 22. Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач охорони здоров'я.

ПРН 25. Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців.

ПРН 26. Керувати робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів, організувати роботу та професійний розвиток персоналу з урахуванням набутих навиків ефективної роботи в команді, позицій лідерства, належної якості, доступності і справедливості, забезпечення надання інтегрованої медичної допомоги.

ПРН 27. Вільно спілкуватися державною та англійською мовою, як усно так і письмово для обговорення професійної діяльності, досліджень та проектів.

ПРН 28. Приймати ефективні рішення з проблем охорони здоров'я, оцінювати потрібні ресурси, враховувати соціальні, економічні та етичні наслідки.

3. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни: на вивчення навчальної дисципліни хірургія для ПК «Акушерство і гінекологія» відводиться 8,0 кредитів ЄКТС, що складає 240 годин. Навчальний курс складається з двох змістових розділів – розділу 1 «Загальні питання хірургії» та розділу 2 «Клінічні прояви хірургічних хвороб».

Розділ “Симптоми і синдроми в хірургії”

Змістовий розділ 1 „ Загальні питання хірургії”

Конкретні цілі розділу:

- знати історію хірургії України;
- знати етіологію патологічних процесів, які зумовлюють потребу в трансплантації органів і тканин;
- оцінювати результати методів визначення функціонального стану органів і тканин, які потребують пересадки;
- визначати показання та протипоказання до трансплантації органів і тканин;
- проводити диференціальну діагностику гнійних захворювань тулуба й кінцівок;
- визначати методи діагностики, алгоритми консервативного та оперативного лікування гнійних хірургічних захворювань у залежності від особливостей їх клінічних симптомів і синдромів;
- трактувати принципи післяопераційного лікування та реабілітації хворих з гнійною хірургічною патологією;
- аналізувати результати сучасних методів діагностики гнійних хірургічних захворювань;
- визначати лікувальну тактику при критичних станах у хірургічних хворих;

- виявляти фактори ризику виникнення ускладнень;
- трактувати результати лабораторного та інструментального дослідження;
- демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у хірургії;
- здійснювати прогноз життя та працездатності при гнійних хірургічних захворюваннях;
- трактувати загальні принципи лікування, реабілітації і профілактики найбільш поширених при гнійних хірургічних захворюваннях;
- демонструвати вміння ведення медичної документації у клініці хірургічних хвороб;
- вміти виявляти клінічні ознаки інфекційних ускладнень бойових пошкоджень;
- визначати лікувальну тактику при інфекційних ускладненнях бойових пошкоджень;
- надавати невідкладну медичну допомогу при бойових пошкодженнях.

Тема 25

Загальні питання хірургічної допомоги в Україні.

Історія хірургії України. Етика та деонтологія в хірургії. Організація хірургічної допомоги в Україні. Організація надання амбулаторної допомоги хворим хірургічного профілю. Особливості роботи приймального відділення хірургічного стаціонару та операційного блоку. Нові технології в хірургії: ендоскопічні, ендоваскулярні, лазерні, ультразвукові, зварювання тканин, використання імплантатів. Принципи трансплантології. Клінічні прояви декомпенсації функції життєво важливих органів, які потребують трансплантації. Сучасний стан проблеми трансплантації серця, легень, печінки, нирок, підшлункової залози та кишки. Мікрохірургічні технології в хірургії. Реплантація кінцівок. Пересадка клаптів. Відновлення нервів. Пластична та реконструктивна хірургія. Сучасні можливості корекції вад розвитку та набутих дефектів. Естетична хірургія. Клітинна терапія.

Тема 26

Загальна хірургічна патологія з питаннями військової хірургії.

Сепсис у хірургічних хворих. Синдром системної запальної відповіді. Патогенез, значення при різних захворюваннях і травмах. Основні методи дослідження. Лікувальна тактика. Гнійні захворювання шкіри та м'яких тканин. Туберкульоз органів і тканин. Діагностика, диференційна діагностика. Методи консервативного та хірургічного лікування. Правила проведення антибіотикотерапії при профілактиці і лікуванні хірургічної інфекції. СНІД в хірургічній клініці: особливості обстеження та надання хірургічної допомоги хворим. Профілактика інтраопераційного травмування та інфікування хірургів. Критичні стани у хірургічних хворих: синдром поліорганної недостатності, гострий респіраторний дистрес синдром, синдром гострої серцево-судинної недостатності, гостра ниркова недостатність, гостра печінкова недостатність. Шок у хірургічних хворих. Кровотеча і крововтрата. Класифікація. Клінічна картина кровотечі та гострої крововтрати. Способи визначення величини крововтрати. Засоби зупинки кровотечі. Переливання крові та кровозамінників. Принципи трансфузіології. Сучасна хірургічна травма при катастрофах, надзвичайних ситуаціях та бойових діях, принципи евакуаційних заходів. Класифікація травм. Види медичної допомоги та особливості її надання за умовами надзвичайних ситуацій мирного та воєнного часу. Патоморфологія ранового процесу, клінічна картина, лікування вогнепальних ран. Первинна і вторинна хірургічна обробка рани. Інфекційні ускладнення бойових пошкоджень.

Змістовий розділ 2 „Клінічні прояви хірургічних хвороб”

Конкретні цілі:

- визначати методи діагностики, алгоритми консервативного та хірургічного лікування хірургічних захворювань травної системи, серцево-судинної, ендокринної та дихальної систем в залежності від симптомних та синдромних особливостей їх клінічних проявів;

- засвоїти диференціальну діагностику захворювань органів черевної порожнини, позачеревинного простору та грудної клітки;
- визначити принципи післяопераційного лікування та реабілітації хворих з хірургічною патологією;
- ідентифікувати сучасні методи діагностики та лікування, післяопераційного нагляду та реабілітації хірургічних захворювань;
- засвоїти фактори ризику виникнення ускладнень захворювань травної системи, серцево-судинної, ендокринної та дихальної систем;
- трактувати результати лабораторного та інструментального дослідження травної системи, серцево-судинної, ендокринної та дихальної систем;
- демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у хірургії;
- здійснювати прогноз життя та працездатності при хірургічних захворюваннях травної системи, серцево-судинної, ендокринної та дихальної систем;
- трактувати загальні принципи лікування, реабілітації і профілактики найбільш поширених хірургічних захворювань травної системи, серцево-судинної, ендокринної та дихальної систем;
- демонструвати вміння ведення медичної документації у клініці хірургічних хвороб;
- надавати невідкладну медичну допомогу при ургентних захворюваннях травної системи, серцево-судинної, ендокринної та дихальної систем.

Тема 27

Хірургічна патологія травної системи.

Синдром болю в животі, оцінка особливостей больового синдрому при диференціальній діагностиці захворювань органів черевної порожнини.

Синдром дисфагії, блювання та порушення акту дефекації. Значення у діагностиці та диференційній діагностиці. Лікарська тактика.

Синдром гострого живота. Діагностика, диференційна діагностика і лікувальна тактика. Диференційна діагностика гострих захворювань органів черевної порожнини. Синдром несправжнього гострого живота.

Локальні та розповсюджені гнійно-запальні процеси органів черевної порожнини та очеревини. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика і лікування. Хірургічні ускладнення у хворих з інфекційною патологією – черевним тифом, паратифами, лептоспірозом, абдомінальним туберкульозом, псевдотуберкульозом, кишковим ієрсиніозом, опісторхозом, аскаридозом. Диференційна діагностика між гострими та інфекційними захворюваннями.

Механічна жовтяниця. Причини виникнення. Диференційно-діагностична тактика. Сучасні підходи до лікування. Печінкова недостатність при хірургічних хворобах, методи профілактики та лікування.

Кровотечі з травного тракту. Причини виникнення, клінічна картина, класифікація, діагностика та диференційна діагностика, лікувальна тактика.

Травми живота. Класифікація. Симптоматика пошкодження органів черевної порожнини та заочеревинного простору. Інструментальні методи діагностики. Лікувально-діагностична тактика.

Синдром портальної гіпертензії. Класифікація. Клінічний перебіг та симптоми, діагностика, лікувальна тактика.

Зовнішні та внутрішні грижі живота. Класифікація, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікувальна тактика.

Особливості перебігу хірургічних захворювань у вагітних. Діагностика та диференційна діагностика гострих захворювань органів черевної порожнини. Особливості обстеження. Хірургічна тактика. Запобігання передчасним пологам. Перебіг гострих хірургічних захворювань в осіб похилого віку.

Тема 28

Хірургічна патологія серцево-судинної, ендокринної та дихальної систем.

Захворювання вен. Синдром верхньої порожнистої вени. Синдром нижньої порожнистої вени. Причини, діагностика, диференційна діагностика, лікувальна тактика. Діагностика та лікування лімфостазу. Діагностика та лікування тромбозу магістральних вен.

Проблеми артеріальних тромбозів та емболій. Причини виникнення, шляхи запобігання, діагностика та диференційна діагностика, лікувальна тактика. Сучасні можливості консервативного лікування. Покази до хірургічного лікування і його основні методи. Синдром ішемії кінцівок. Захворювання, що викликають. Консервативне і хірургічне лікування оклюзій артерій кінцівок. Оцінка синдрому болю в кінцівках при проведенні діагностики та диференційної діагностики судинних захворювань, уражень нервової системи та патології опорно-рухового апарату.

Хірургічна патологія серця та магістральних судин. Діагностика та диференційна діагностика. Хірургічне лікування патології коронарних артерій та клапанів серця.

Синдром дуги аорти. Клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікувальні підходи. Синдром болю в грудній клітці, дихальної та серцевої недостатності при діагностиці та диференційній діагностиці захворювань органів грудної порожнини. Сучасні методи діагностики та лікування захворювань серцево-судинної та дихальної систем.

Хірургічна патологія легень та плеври. Принципи діагностики та лікування. Диференційна діагностика між неспецифічними вогнищевими утвореннями і туберкульозом легень. Гостра респіраторна хвороба COVID-19. Етіологія, клініка, діагностика, лікування, профілактика. Пошкодження органів грудної порожнини. Діагностична програма при пошкодженні серця. Тріада симптомів поранення серця. Єдина клініко-хірургічна програма при пораненнях серця. Клініка і діагностика пневмотораксу, гемотораксу і хілотораксу. Лікувальні підходи.

Хірургічне лікування захворювань ендокринної системи. Диференційна діагностика та лікування захворювань щитоподібної та прищитоподібних залоз, патології надниркових залоз. Диференційна діагностика симптоматичних артеріальних гіпертензій. Хірургічне лікування вазоренальної гіпертензії.

4. Структура навчальної дисципліни „Хірургія” для студентів VI-ого курсу медичного факультету №2 підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина», ПК «Хірургія з дитячою хірургією»

Теми	Лекції	Практичні заняття	СРС	Індивідуальна робота
Змістовий розділ 1 „ Загальні питання хірургії”				
Тема 25 Загальні питання хірургічної допомоги в Україні.	–	6	2	–
Тема 26 Загальна хірургічна патологія.	–	12	5	
Змістовий розділ 2 „ Клінічні прояви хірургічних хвороб”				
Тема 27 Патологія травної системи.	–	48	50	–
Тема 28				

Системна патологія серцево-судинної, ендокринної та дихальної систем.	–	48	54	
Усього годин 240/8,0 кредитів ECTS	0	114	111	–
Підсумковий контроль				Залік

5. Тематичний план практичних занять розділу дисципліни хірургія «Симптоми та синдроми в хірургії» для ПК «Хірургія з дитячою хірургією»

№ п/п	Тема практичного заняття	Академічні години
Змістовий підрозділ «Загальні питання хірургії»		
1	Історія хірургії України. Організація хірургічної допомоги в Україні. Етика та деонтологія в хірургії. Принципи трансплантології. Нові технології в хірургії. Сучасні методи діагностики та лікування.	6
2	Сепсис у хірургічних хворих. Синдром системної запальної відповіді. Патогенез, значення при різних захворюваннях і травмах, принципи діагностики та лікування. Правила проведення антибіотикотерапії при профілактиці і лікуванні хірургічної інфекції.	6
3	Шок у хірургічних хворих. Причини, діагностика, лікувальна тактика. Принципи трансфузіології. Кровотеча і крововтрата. Класифікація. Клінічна картина кровотечі та гострої крововтрати. Способи визначення величини крововтрати. Методи зупинки кровотечі. Переливання крові та кровозамінників.	6
4	Гнійні захворювання шкіри та м'яких тканин. Мастит. Туберкульоз тканин та органів. Діагностика, диференційна діагностика. Методи консервативного і хірургічного лікування. СНІД в хірургічній клініці: особливості обстеження та надання хірургічної допомоги хворим. Профілактика інтраопераційного травмування та інфікування хірургів.	6
Змістовий підрозділ «Клінічні прояви хірургічних хвороб»		
5	Синдром гострого живота. Диференційна діагностика захворювань органів черевної порожнини. Сучасні методи діагностики в абдомінальній хірургії. Хірургічні ускладнення інфекційних захворювань. Диференційна діагностика між гострими хірургічними та інфекційними захворюваннями. Лікувальна тактика.	6
6	Локальні та розповсюджені гнійно-запальні процеси органів черевної порожнини та очеревини. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.	6
7	Механічна жовтяниця. Причини виникнення. Диференціально-діагностична тактика. Сучасні підходи до лікування. Печінкова недостатність при хірургічних хворобах, методи профілактики та лікування.	6
8	Кровотечі з травного тракту. Причини виникнення, діагностика та диференційна діагностика, лікувальна тактика.	6
9	Травми живота. Симптоматика пошкодження органів черевної порожнини та заочеревинного простору. Інструментальні методи діагностики. Лікувально-діагностична тактика.	6
10	Особливості перебігу хірургічних захворювань у вагітних. Діагностика та диференційна діагностика гострих захворювань органів черевної порожнини. Особливості обстеження. Хірургічна тактика. Запобігання передчасних пологів. Перебіг гострих захворювань в осіб похилого і старечого віку.	6

11	Синдром дисфагії. Диференційна діагностика дисфагії. Особливості клінічної картини і лікування захворювань та ушкоджень стравоходу.	6
12	Хірургічне лікування захворювань ендокринної системи. Диференційна діагностика та лікування захворювань щитоподібної та прищитоподібних залоз, патології надниркових залоз. Хірургічне лікування вазоренальної гіпертензії.	6
13	Хірургічна патологія легень та плеври. Принципи діагностики та лікування. Гостра респіраторна хвороба COVID-19. Етіологія, клініка, діагностика, лікування, профілактика.	6
14	Пошкодження органів грудної клітки. Діагностична програма при пошкодженні серця. Тріада симптомів поранення серця. Єдина клініко-діагностична та лікувально-хірургічна програма при пораненнях серця. Клініка і діагностика пневмотораксу, гемотораксу і хілотораксу. Лікувальні підходи.	6
15	Хірургічна патологія серця та магістральних судин. Діагностика та диференційна діагностика. Хірургічне лікування патології коронарних артерій та клапанів серця.	6
16	Синдром дуги аорти. Клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікувальні підходи.	6
17	Синдром ішемії кінцівок. Захворювання, що викликають. Консервативне та хірургічне лікування оклюзійних захворювань артерій кінцівок.	6
18	Проблеми артеріальних тромбозів та емболій. Причини виникнення, шляхи запобігання, діагностика та диференційна діагностика, лікувальна тактика. Сучасні можливості консервативного лікування. Показання до хірургічного лікування і його основні методи.	6
19	Захворювання вен. Синдром верхньої порожнистої вени. Синдром нижньої порожнистої вени. Причини, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікувальна тактика. Діагностична і лікувальна тактика при гострих тромбозах магістральних вен.	6
Всього		114

6. Тематичний план самостійної (в тому числі індивідуальної) роботи студентів по розділу «Симптоми та синдроми в хірургії».

№ п/п	Тема самостійної роботи студентів	Кількість годин	Вид контролю
1.	Приготування до практичних занять – опрацювання практичних навичок.	33	Поточний контроль на практичних заняттях
2.	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять:	66	Поточний контроль на практичних заняттях
	2.1. Диференційна діагностика та лікувальна тактика при шлунково-кишковій кровотечі.	6	
	2.2. Сучасні методи діагностики та лікування захворювань серцево-судинної та дихальної систем.	6	
	2.3. Трансплантологія. Загальні положення. Трансплантація нирки, серця, печінки, підшлункової залози.	6	
	2.4. Хірургічні ускладнення у хворих з інфекційною патологією. Диференційна діагностика між гострими хірургічними та інфекційними захворюваннями.	6	

	2.5. Диференційна діагностика та лікування захворювань середостіння.	6	
	2.6. Синдром болю в грудях, дихальної та серцевої недостатності при діагностиці та диференційній діагностиці захворювань органів грудної порожнини.	6	
	2.7. Антикоагулянтна та тромболітична терапія при гострому тромбозі. Профілактична антикоагулянтна терапія.	6	
	2.8. Трофічні виразки. Визначення поняття. Етіологія, особливості перебігу. Лікування.	6	
	2.9. Оцінка синдрому болю в кінцівках при проведенні діагностики та диференційної діагностики судинних захворювань, уражень нервової системи та патології опорно-рухового апарату.	6	
	2.10 Синдром портальної гіпертензії та її ускладнення.	6	
	2.11 Хірургічне лікування ІХС і порушень серцевого ритму. Синдром Морганьї-Едемса-Стокса. Невідкладна допомога.	6	
3.	Індивідуальна самостійна робота студентів: 3.1 Огляд наукової літератури по одній із тем розділу з приготуванням реферату та доповіддю на практичному занятті. 3.2 Участь у написанні наукової статті по одній із тем розділу з доповіддю реферату на практичному занятті. 3.3. Робота в студентському науковому гуртку, участь у конкурсах та олімпіадах з хірургії. 3.4. Курація хворих під час чергувань у клініці.	12	Поточний контроль на практичних заняттях
4.	РАЗОМ	111	

7. Методи навчання

Видами навчальної діяльності студентів згідно з навчальним планом є:

а) практичні заняття, б) самостійна робота студентів (СРС), в організації якої значну роль мають консультації викладачів. Тематичні плани практичних занять, СРС забезпечують реалізацію у навчальному процесі всіх тем, які входять до складу змістових модулів.

Практичні заняття передбачають: курацію хворих; обстеження хворих з хірургічною патологією; дослідження функціонального стану життєво важливих органів і систем органів пацієнтів; практичне застосування хірургічних методів діагностики та лікування; вирішення клінічних ситуаційних задач і тестів; оволодіння елементами лікарської техніки на хворих, муляжах; оволодіння навичками оперативної техніки під час оперативних втручань та роботу в перев'язувальній.

Методика проведення практичного заняття.

На практичному занятті здійснюється контроль знань студентів шляхом написання контрольних тестів, вирішення ситуаційних завдань, усного опитування. Практичне заняття проводиться у вигляді клінічних розборів хворих безпосередньо „біля ліжка”, у перев'язувальній, операційній, діагностичних кабінетах. Обговорення результатів обстеження хворого, підгрупою студентів у навчальній групі проводиться під керівництвом викладача щодо правильності встановленого діагнозу, обсягу призначеного обстеження, вибору лікувальної тактики та ін. обов'язковим є ведення студентами щоденника у режимі „робочого зошита” з фіксацією формульованих діагнозів, планів обстеження та лікування хворого, виконаних маніпуляцій. Засвоєння теми (**поточний контроль**) контролюється на практичних заняттях відповідно до конкретних цілей. Застосовуються наступні методи визначення рівня підготовки студентів: відповіді на контрольні запитання; комп'ютерні тести; розв'язування клінічних ситуаційних задач; оцінка та трактування результатів клініко-

лабораторних та інструментальних обстежень; контроль оволодіння практичними навичками та елементами лікарської техніки під час курації хворого.

Підсумковий контроль засвоєння змістових модулів здійснюється по закінченню їх вивчення на останньому занятті у вигляді **семестрового заліка**.

Семестровий залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з хірургії виключно на підставі результатів виконання ним усіх видів навчальних робіт, передбачених робочою навчальною програмою. До семестрового заліку допускаються студенти, які повністю виконали план практичних занять, захистили історію хвороби та середнє арифметичне суми оцінок яких становить 3 і більше. Семестровий залік виставляється за результатами поточного контролю.

8. Методи контролю містять перелік усіх видів робіт, що зобов'язаний виконати студент під час проведення поточного, підсумкового контролю, самостійної роботи, індивідуальних завдань та критерії їх оцінювання.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей з кожної теми. При оцінюванні навчальної діяльності студентів планується застосування стандартизованих методів контролю: тестування, структурованих письмових робіт, структурованого за процедурою контролю практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

Оцінювання поточної навчальної діяльності:

При засвоєнні кожної теми підрозділу за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за чотири-бальною традиційною шкалою: „5” (відмінно), „4” (добре), „3” (задовільно), „2” (незадовільно).

Оцінку „5” (відмінно) – виставляють студенту, який глибоко і надійно засвоїв програмний матеріал, вичерпно, послідовно, грамотно та методично його викладає, у відповіді якого тісно пов'язані теорія з практикою. При цьому студент не вагається з відповіддю при видозміні завдання, вільно справляється з задачами та питаннями другого та третього рівня оцінки знань, виявляє ознайомлення з монографічною літературою, вірно обґрунтовує прийняте рішення, володіє елементами лікарської техніки, різносторонніми навичками та прийомами виконання практичних робіт. Практичні навички виконує без помилок, вміє в професійній діяльності ефективно використовувати набуті знання.

Оцінку „4” (добре) – виставляють студенту, який твердо знає програмний матеріал, грамотно та за суттю викладає його, який не допускає істотних похибок у відповідях на запитання та при виконанні необхідних практичних навичок.

Оцінку „3” (задовільно) – виставляють студенту, який має знання лише основного матеріалу, але не засвоїв його деталей, допускає істотні похибки, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності викладення матеріалу, зазнає труднощів у виконанні практичних робіт або виконує їх з істотними помилками, з помилками вирішує ситуаційні задачі третього рівня контролю знань.

Оцінку „2” (незадовільно) – виставляють студенту, який не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки, невпевнено виконує практичні роботи, не вирішує завдання II-III рівня контролю знань.

Максимальна кількість, яку може набрати студент при вивченні модуля дорівнює 200 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для зарахування дисципліни становить 120 балів. Оцінка з дисципліни базується на результатах поточної навчальної діяльності та виражається за двобальною шкалою «зараховано» або «не зараховано». Для зарахування студент має отримати за поточну навчальну діяльність бал не менше 60% від максимальної суми балів з дисципліни (120 балів). Самостійна робота студентів та засвоєння тем, які виносяться лише на самостійне опрацювання, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному

занятті. **Розрахунок кількості балів** проводиться на підставі отриманих студентом оцінок за традиційною шкалою під час вивчення дисципліни, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою за формулою:

$$x = (CA \times 200) / 5$$

Для зручності наведено таблицю перерахунку за 200-бальною шкалою:

Таблиця 1

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу для дисципліни, що завершується заліком

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.45	178	3.92	157	3.37	135
4.97	199	4.42	177	3.89	156	3.35	134
4.95	198	4.4	176	3.87	155	3.32	133
4.92	197	4.37	175	3.84	154	3.3	132
4.9	196	4.35	174	3.82	153	3.27	131
4.89	195	4.32	173	3.79	152	3.25	130
4.85	194	4.3	172	3.77	151	3.22	129
4.82	193	4.27	171	3.74	150	3.2	128
4.8	192	4.24	170	3.72	149	3.17	127
4.77	191	4.22	169	3.7	148	3.15	126
4.75	190	4.19	168	3.67	147	3.12	125
4.72	189	4.17	167	3.65	146	3.1	124
4.7	188	4.14	166	3.62	145	3.07	123
4.67	187	4.12	165	3.57	143	3.02	121
4.65	186	4.09	164	3.55	142	3	120
4.62	185	4.07	163	3.52	141	Менше 3	Недостатньо
4.6	184	4.04	162	3.5	140		
4.57	183	4.02	161	3.47	139		
4.52	181	3.99	160	3.45	138		
4.5	180	3.97	159	3.42	137		
4.47	179	3.94	158	3.4	136		

Бали з дисципліни конвертуються як в шкалу ECTS, так і в 4-бальну шкалу. Бали шкали ECTS у 4-бальну шкалу не конвертуються і навпаки. Оцінка ECTS у традиційну шкалу не конвертується, оскільки шкала ECTS та чотирибальна шкала незалежні. Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у таблиці:

Таблиця 2

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 139 балів до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	3
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	2

12. ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

БАЗОВА:

- 1.Хірургія: у 2 томах. Т. 1: підручник / [С.О. Бойко, О.О. Болдіжар, П.О. Болдіжар та ін.]; за ред.: П.Г. Кондратенка, В.І. Русина. – Вінниця: Нова Книга, 2019. – 704 с.
- 2.Хірургія: у 2 томах. Т. 2: підручник / [С.О. Бойко, О.О. Болдіжар, П.О. Болдіжар та ін.]; за ред.: П.Г. Кондратенка, В.І. Русина. – Вінниця: Нова Книга, 2019. – 704 с.
- 3.Невідкладна хірургія. Підручник для студентів VI курсів медичних факультетів медичних вузів: / Авт. кол.: В.В. Бойко, В.М. Лісовий, В.А. Капустник, Л.Й. Гончаренко, І.А. Тарабан, В.В. Макаров та ін.; під ред. чл.-кор. НАМНУ, проф. В.В.Бойка; чл.-кор. НАМНУ, проф. В.М. Лісового – Харків., «НТМТ», видавництво, 2019. - 514 с.
- 4.Хірургічна гастроентерологія: Навчальний посібник / М.П. Павловський, Н.І. Бойко, С.М. Чуклін та ін. – Львів: «Кварт», 2010. – 432 с.
- 5.Хірургія: підручник / За ред. Л.Я. Ковальчука. – Тернопіль: ТДМУ, 2010. – 1056 с.
- 6.Хірургія. Том II / За редакцією Я.С. Березницького, М.П. Захараша, В.Г. Мішалова. – Дніпропетровськ: РВА «Дніпро-VAL», 2007. – 628 с.
- 7.Хірургія. Т. I: Підручник з загальної хірургії / За редакцією Я.С. Березницького, М.П. Захараша, В.Г. Мішалова, В.О. Шідловського. –Дніпропетровськ: РВ "Дніпро-VAL", 2006. – 443 с.
- 8.Лекції з госпітальної хірургії: навчальний посібник / За ред. докт. мед. наук, проф. В.Г. Мішалова. – У 3-х томах. – Т. I-III. – 2-ге вид., доп. і переробл. – К.: Видавничий дім «Асканія», 2008.
- 9.Захараш М.П., Пойда О.І., Кучер М.Д. Хірургія: підручник. – К.: Медицина, 2006. – 656 с.
- 10.Клінічна хірургія / За ред. Л.Я. Ковальчука, В.Ф. Саєнка, Г.В. Книшова. – У 2-ох томах. – Т. 1. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. – 536 с.
- 11.Клінічна хірургія / За ред. Л.Я. Ковальчука, В.Ф. Саєнка, Г.В. Книшова. – У 2-ох томах. – Т. 2. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. – 504 с.
- 12.Хірургія: підручник / В.І. Бондарєв, Р.В. Бондарєв, о.О. Васильєв та ін.; за ред. проф. П.Г. Кондратенка. – К.: Медицина, 2009. – 968 с.

ДОПОМІЖНА:

13. Стандарти організації та професійно орієнтовані протоколи надання медичної допомоги хворим з невідкладною хірургічною патологією органів живота / Науково-методичне видання // За редакцією Я.С. Березницького, П.Д. Фоміна. – К.: ТОВ «Доктор-Медіа», 2010. – 470 с.
- 14.Ендоскопічна хірургія: навч. посіб. / В.М. Запорожан, В.В. Грубнік, Ю.В. Грубнік, А.В. Малиновський та ін.; за ред.. В.М. Запорожана, В.В. Грубніка. – К.: ВСВ «Медицина», 2019. – 592 с.
- 15.Хирургия: Учебник: В 2 томах. Т. 1 / Бойко С.А., Болдижар А.А., Болдижар П.А. и др.; Под ред. П.Г. Кондратенко, В.И. Русина. – 3-е изд., перераб. и доп. – 3-е изд., перераб. и доп. – К.: ИздательЗаславский А.Ю., 2017. – 516 с.
- 16.Хирургия: Учебник: В 2 томах. Т. 2 / Бойко С.А., Болдижар А.А., Болдижар П.А. и др.; Под ред. П.Г. Кондратенко, В.И. Русина. – 3-е изд., перераб. и доп. – 3-е изд., перераб. и доп. – К.: ИздательЗаславский А.Ю., 2017. – 676 с.
- 17.Хірургічні хвороби: Підручник / За ред. проф. П.Г. Кондратенка. – Х.: Факт, 2006. – 816 с.
- 18.Практична колопроктологія / В.М. Масляк, М.П. Павловський, Ю.С. Лозинський, І.М. Варивода. – Львів: Світ, 1993. – 144 с.
- 19.Радзіховський А.П., Бабенко В.І. Невідкладна хірургія органів черевної порожнини. Київ. "Фенікс", 2002. – 319 с.
- 20.Саєнко В.Ф. и соавт. Диагностика и лечение острого кровотечения в просвет пищеварительного канала. Ровно. 1997. – 384 с.
- 21.Невідкладна хірургія: Керівництво для лікарів / За ред. Ковальчука Л.Я. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. – 288 с.

22.Кімакович В.Й., Грубнік В.В., Мельниченко Ю.А., Тумак І.М. Діагностична і лікувальна ендоскопія травного каналу. – Львів: Видавництво Мс, 2003. – 208 с.